

**UCHWAŁA Nr XVII/120/15
Rady Gminy Działdowo**

z dnia 30 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz.1515), oraz art.176 pkt 1, art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn.zm) Rada Gminy Działdowo uchwala , co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Działdowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mirosław Zieliński

Gminny program wspierania rodziny na lata 2016-2018

I. Wstęp

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane są do wspierania rodziny i podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną, obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

II. Podstawa prawna:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015r., poz. 332 z późn. zm.),
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm.),
- c) ustawa z dnia 25 lutego 1964r.- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2015 r., poz.583 z późn. zm.),

III. Diagnoza społeczna

Według definicji wskazanej w art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (D. U. z 2015r. poz. 163 z późn. zm.) rodzina określana jest jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Z analiz danych sprawozdawczych prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie wynika, że niezbędna jest praca w zakresie wsparcia rodzin z gminy Działdowo na różnych płaszczyznach. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015 z wyszczególnieniem liczby posiadanych przez nich dzieci.

Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015

Rodziny z dziećmi							
Rok	Ogółem	w tym z dziećmi:	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci i więcej
2013	548	347	110	130	70	17	20
2014	515	308	99	108	66	15	20
2015 ¹	468	281	86	111	55	14	15

¹ Stan na dzień 01.12.2015 r.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z innymi osobami, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym.

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub te prawa zostają im ograniczone, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną.

W 2013r. gmina Działdowo współfinansowała pobyt 6 dzieci przebywających w pieczy zastępczej, w 2014r. – 9 dzieci, natomiast w 2015 r. – 7 dzieci.

Tabela 2. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2013 – 2015

Rok	Liczba dzieci										
	Rodzinna piecza zastępcza						Instytucjonalna piecza zastępcza				
							placówki opiekuńczo-wychowawcze				regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne
	rodziny zastępcze spokrewnione	rodziny zastępcze niezawodowe	rodziny zastępcze zawodowe	rodziny zastępcze zawodowe pogotowie rodzinne	rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	rodziny dom dziecka	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu rodzinnego	typu specjalistyczno-terapeutycznego	x
2013	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
2014	6	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
2015²	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

²Stan na dzień 01.12.2015 r.

Aby zapobiegać sytuacjom, w których dzieci należy odebrać z ich naturalnego środowiska oraz aby przywrócić władzę rodzicielską rodzicom, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej rodzinie zostaje przydzielony asystent rodziny. W Gminie Działdowo w 2013r. i 2014r. zatrudnionych było 2 asystentów rodziny. W 2013r. obejmowali swoim wsparciem 18 rodzin, natomiast w 2014r. – 15 rodzin. W 2015r. zatrudniony jest jeden asystent rodziny, który współpracuje z 16 rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodziny dotknięte przemocą kierowano do Zespołu Interdyscyplinarnego w Działdowie. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego w Działdowie należy w szczególności:

- integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę założonych Niebieskich Kart, w tym założonych przez rodziny z dziećmi, a także ilość powołanych grup roboczych w latach 2013-2015.

Tabela 3. Liczba założonych Niebieskich Kart oraz powołanych grup roboczych w latach 2013- 2015

Liczba Niebieskich Kart			Liczba powołanych grup roboczych
Rok	Ogółem	Rodziny z dziećmi	
2013	21	12	21
2014	36	16	36
2015³	45	20	45

³Stan na dzień 01.12.2015 r.

IV. Cele programu

1. Cel główny:

Skuteczna ochrona dziecka i rodziny poprzez kreowanie funkcjonalnego i zintegrowanego systemu wsparcia rodziny naturalnej oraz organizowania pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. Cele szczegółowe:

1. Poprawa, jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.
2. Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.
3. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

3. Działania mające na celu:

1) Poprawę jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

- ✓ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców.
- ✓ Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno - edukacyjnych dla rodzin i dzieci.
- ✓ Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizującą Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
- ✓ Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym w rozwiązaniu problemu przemocy w rodzinie
- ✓ Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi.
- ✓ Zapewnienie rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
- ✓ Szkolenia asystentów rodziny.
- ✓ Nawiązanie współpracy z dziadkami, pod warunkiem, że sami są wolni od patologii.

2) Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.

- ✓ Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną.
- ✓ Kierowanie dzieci na kolonie i obozy realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom.

- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności.

3) Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

- ✓ Pomoc w utrzymaniu osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów.
- ✓ Udzielenie pomocy rodzicom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.
- ✓ Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
- ✓ Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci objętych pieczą zastępczą.
- ✓ Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- ✓ Organizowanie treningów rodzicielskich.
- ✓ Uaktywnianie rodziców w ponoszeniu współodpowiedzialności za sprawy dziecka (wybór szkoły, zawodu, motywowanie do nauki, do poprawy zachowania).

4. Do realizacji założonych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy, przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem naszych działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub jak najszybszego powrotu do rodzin

V. Czas realizacji programu

Realizacja gminnego programu wspierania rodziny została zaplanowana na lata 2016 – 2018. Jest on dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

VI. Ewaluacja programu

Ewaluacja programu będzie oparta na gromadzeniu, analizie, interpretacji danych. Zostaną one pozyskane poprzez bezpośrednią rozmowę, obserwację lub telefoniczny kontakt z rodzicami biologicznymi, opiekunami pieczy zastępczej, środowiskiem sąsiedzkim, pracownikami instytucjonalnych form pomocy rodzinie.

Ewaluacja dokonywana będzie również w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach sporządzanych z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych:

- liczba udzielonych porad przez specjalistów
- liczba realizowanych projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci
- liczba rodzin wymagających wsparcia
- liczba osób uzależnionych, skierowanych na leczenie
- liczba osób uzależnionych, które podjęły leczenie
- liczba osób uczestniczących w terapii dla sprawców i ofiar przemocy
- liczba rodziców świadomych właściwych postaw wychowawczych
- liczba rodzin, którym przyznano asystenta
- udział asystentów rodziny w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje
- liczba dzieci objętych terapią psychologiczno – pedagogiczną
- liczba dzieci, którym zapewniono udział w zajęciach edukacyjnych, w tym z elementami przeciwdziałania uzależnieniom, połączonych z wypoczynkiem
- liczba dzieci utrzymujących kontakty z rodzicami biologicznymi do ogółu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
- liczba osób, które podjęły zatrudnienie
- liczba rodzin wydatkujących otrzymane wsparcie zgodnie z przeznaczeniem
- liczba rodzin, które nabyły podstawy prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego
- liczba rodzin biologicznych dziecka, z którymi zrealizowano plan pracy zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej
- liczba dzieci powracających do rodziny naturalnej
- liczba rodzin biorących udział w treningach rodzicielskich

Uzyskane dane pozwolą na ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju jego działań. Ewaluacja będzie miała charakter

usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

VII. Realizatorzy i partnerzy programu

1. Realizator
 - a) GOPS Działdowo (pracownicy socjalni, asystent rodziny)
2. Partnerzy
 - a) Gminny Zespół Interdyscyplinarny
 - b) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (specjalista terapii uzależnień)
 - c) PCPR w Działdowie
 - d) Komenda Powiatowa Policji w Działdowie
 - e) Poradnia Pedagogiczno- Psychologiczna w Działdowie
 - f) Placówki Oświatowe
 - g) Wydział Rodzinny i Nieletnich w Działdowie
 - h) Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie
 - i) Placówki Służby Zdrowia
 - j) Inne organizacje pozarządowe.

VIII. Źródła finansowania programu

Środki na realizację programu mogą pochodzić z:

1. Budżetu Gminy
2. Budżetu państwa
3. Środki pozabudżetowe

IX. Sposób kontroli realizacji programu

1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej